ಬದುಕುತ್ತೇವೆ. ಆ ಬದುಕನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಕಳೆಕಟ್ಟಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸ್ತೀವಿ. ಆದರೆ, ಕಡೆಗೆ ನಿಜವಾಗಲೂ ಜೀವನ... ನೀರ ಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯೇ.'

'ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದವನು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ಯಾಕೆ ಶೋಕದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ? ಈ ಸತ್ಯ ನೀನು ಅರಿಯಬೇಕಿತ್ತಲ್ವಾ?' ಜಂಪಯ್ಯ ಸೋಲದವನಂತೆ ನುಡಿದ.

'ಸತ್ಯದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ನೋವು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಾಕಿತು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರನ್ನು ಕಣ್ಮುಂದೆಯೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆಯಲ್ಲ... ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಅಸಹಾಯಕನಂತೆ ಅವರನ್ನು ಸಾವಿನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುವುದಿದೆಯಲ್ಲ... ಆ ನೋವು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಓಡಿದೆ. ನಾನು ಓಡಿದ್ದು ಆ ನೋವಿನಿಂದ. ಈ ದೇಹ ಹೊರಗೆ ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಒಳಗೆ ಈಗ ಸುಡುವ ಚಿತೆಯೇ. ಈಗಲೂ ಸಾವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.'

'ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುವವನು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತೀನ್ನ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋದೆ? ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನಾಗಿತ್ತು?' ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ನೋವಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಕಟ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಯಕನಾಥನ ಎಲ್ಲಾ ಕತೆ ಆಲಿಸಿದ್ದ ಜಂಪಯ್ಯ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

'ಹೌದು... ಕೆಲವು ಸಲ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮಂಕು ಕವಿದು ಬಿಡುತ್ತೆ. ಮಿನಾಲಿಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಬದುಕಬಹುದು ಅಥವಾ ಸತ್ತರೂ ಊರಲ್ಲೇ ಸಾಯಬೇಕು ಅನ್ನೋದು ತಲೇಗೆ ಬಂದು ಬಿಡ್ತು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತೊರೆದು ಊರಿಂದ ಓಡಿಬಂದಿದ್ದೆವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಯಿಸಿದಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂತು ಅನ್ನುವ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೇರೆ. ಅವಳ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸೋತುಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಊರು ಬದಲಾಗಿರಬಹುದು ಅಂದುಕೊಂಡು ಹೋದೆವು. ಆದರೆ, ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ಊರ ಸ್ವರೂಪವೂ ಜನರೂ ಹಾಗೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಗ ಸಾರಂಗನನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.'

'ಅಲ್ವೋ ಕಾಯ ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾತು, ವರ್ತನೆ ನೋಡುವಾಗ ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದು ಹೇಗೆ ಇದ್ದೆ ಅನ್ನೋದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಅಗುತ್ತೆ. ನಿನ್ನ ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮರೆಮಾಚಿತ್ತಾ? ಕೋಶದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಚಿಟ್ಟೆ ಥರ ನೀನೀಗ... ಈ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅದು ಹೇಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ..?'

'ಇರಬಹುದು ಜಂಪಯ್ಯ. ನನ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಓದೋ ಹುಚ್ಚು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಅವು ಮನಸ್ಸಿನ ಹಸಿವು ನೀಗಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಉದರದ ಹಸಿವು ನೀಗಿಸುತ್ತದಾ ಹೇಳು? ಅದನ್ನು ತುಂಬಬೇಕಾದರೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರ ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ ತುಂಬಬೇಕಾದರೆ ದುಡಿಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲವಾ? ನನ್ನ ಬಳಿ ಕೋರ್ಸು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಯಾರು ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು? ಪ್ರೀತೀಲಿ ಬಿದ್ದು ಮಿನಾಲಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಕರ್ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆ. ದುಡಿಮೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೂಲಿಗೆ ಇಳಿಯಲೇಬೇಕಾಯಿತು.' ಕಾಯಕನಾಥ ಹಳೆಯದ್ದನ್ನು ನೆನೆದು ಭಾರವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ದಬ್ಬಿದ. ಅವನ ದನಿಯ ನೋವು, ಜಂಪಯ್ಯನನ್ನು ತಟ್ಟಿತು.

ಆ ಕೂಪದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆಳೆಯುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ. 'ನೀನು ನಿನ್ನ ಕತೆ ಮತ್ತೆ ಶುರು ಮಾಡಬೇಡ ಈಗ ಕೆಲಸದ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡು. ನೀನು ಈ ಮನೆ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಹೊಣೆ ನನ್ನದು. ನೀನು ಬದುಕಿರುವ ತನಕ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಊಟ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಸರೀನಾ..? ಇದು ನನ್ನ ಭಾಷೆ' ಕಾಯಕನಾಥ ನಕ್ಕ.

'ಸಾಯ್ತೀನಿ ಅಂದವನು ನಾನು. ಹೊಟ್ಟೇಗೆ ಹಾಕ್ತೀನಿ ಅಂತಿದ್ಯಲ್ಲಾ ನೀನು. ಬದುಕಿಸುವ ದಾರಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ...?'

'ನಿನ್ನಂಥ ಹುಚ್ಚ ಗಂಟು ಬಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು. ನೋಡು... ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಆಡಲು ಕಿಟಕಿ ಬೇಕಲ್ವಾ ಕಿಟಕಿ ಇರೋ ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಿಡ್ಡ ಇರೋ ಬಡಿಗೆಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟರಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ದ ಬಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಡ...' ಜಂಪಯ್ಯ ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರನಾದ.

ಎರಡು ದಿನಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬಳಿಕ ಜಂಪಯ್ಯನ ಕನಸಿನ ಮನೆ ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದರ ಮಾಡಿಗೆ, ಮನೆಯ ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಂಬ ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ ಎರಡೂ ಬದಿ ಇಳಿಜಾರು ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯ ನಾಲ್ಕೂ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಎರಡಡಿ ಹೊರ ಚಾಚುವಂತೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಂದು ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿ ಅಲ್ಲೇ ಒಣಗಲು ಬಿಟ್ಟ. ಕುಮುದಿನಿ ತೀರದಿಂದ ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನ ಕಡೆ ಸಾಗುವಾಗ ಅದರ ದಂಡೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ, ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ದಿಬ್ಬವಿತ್ತು. ಜಂಪಯ್ಯ ಅದನ್ನು ಕಡಿದು, ನದಿ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕಲಸಿ ಹದ ಮಾಡಿದ. ಮನೆ ಗೋಡೆಗೆ ಬಳಸಿ ಕಡಿದು ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕ ಮರದ ಬಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಒಂದು ಚೌಕ ತಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಸಾರಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಎಲೆಯಿಂದ ಆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಸವರಿದಾಗ ಗೋಡೆ ಸಾರಣೆ ಕಂಡಂತೆ ನಯವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಹಾಗೇ ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಕವಚ ಹೊತ್ತ ಮರದ ಬಡಿಗೆಗಳು ಒಳಗೇ ಮರೆಯಾದವು. ಅದೇ ಮಣ್ಣು ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ನೆಲಕ್ಕೂ ಗೋಡೆಯ ಬುನಾದಿಗೂ ಹಾಕಿ ಭದ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸಣ್ಣ ಜಗಲಿಯೂ ಒಳ ಬರಲು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿದ್ದ ಮುಂಬಾಗಿಲಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಮನೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಕಾಣತೊಡಗಿದಂತೆ ಜಂಪಯ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದ. ಮನೆಯ ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ಒಲೆಯೂ ಬಂದಿತು. ಜಂಪಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕುಮುದಿನಿಯ ಪಕ್ಕದ ದಿಬ್ಬ ಕರಗಿ ಬಯಲಾಗತೊಡಗಿತು.

ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಜಾಗಕ್ಕೂ ಜಂಪಯ್ಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಿ ಸಣ್ಣಗೆ ತೋಟ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು, ಹೂ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಇರಾದೆ ಅವನಿಗಿತ್ತು. ಕಾಯಕನಾಥನಿಗೆ ಜಂಪಯ್ಯನ ಆಸೆ ದುರಾಸೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೇಳುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿರದ ಕಾರಣ, ಕಾಯಕನಾಥ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಯೋಗೀಶರು ಬೀಟ್‌ನ ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಂದ ಮನೆ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಸುವ ಆಸೆ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜಂಪಯ್ಯನ ಮೇಲಿನ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅವರೂ ಇತ್ತ ತಲೆ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆರಡು ದಿನ ಕಾದು ಜಂಪಯ್ಯನೇ ಕಾರಗದ್ದೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಳದ ಭಟ್ಟರಲ್ಲಿ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ.

ಬರುವಾಗ ತನ್ನ ಪರಿಚಿತರ ಬಳಿ ಒಂದಷ್ಟು ಪಾತ್ರೆ ಪಗಡೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಪಡೆದು ಬಂದ. ಜೊತೆಗೆ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಒಂದಷ್ಟು ದಿನಸಿ ಹಾಗೂ ಅವನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಯಸಿದಂಥ ಗಿಡಗಳೂ ಬಂದವು.

ಬಹಳ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹರೆಯ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ, ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಿಂದ ಕಾರಗದ್ದೆಯ ನಡಿಗೆಯೂ ಅಷ್ಟೇನೂ ದೂರವೆಂದೇನೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ ಅದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಸೇತುವೆ ತಲುಪಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಪೇಪರ್ ವ್ಯಾನ್ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರನ್ನೂ ಜಂಪಯ್ಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅದೂ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹಾಲಿನ ವ್ಯಾನು. ಅದರಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ, ಅದರಲ್ಲೇ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದೂ ಇತ್ತು.

'ಸ್ವಂತಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಿದೆ ಅಲ್ವಾ ಕಾಯ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ನಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನಲ್ವಾ! ಎಂಥ ಮೂರ್ಖ!'

ಕಾಯಕನಾಥ ಜಂಪಯ್ಯನ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಮನನ ಮಾಡುತ್ತ ಯೋಚಿಸಿದ. 'ಇರುವುದೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ಇರದುದೆಡೆಗೆ ತುಡಿಯುವುದೇ ಜೀವನ' ಎಂಬ ಕವಿವಾಣಿಯಂತೆ, ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂಭ್ರಮಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನುಷ್ಯ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ಬಲತೆಯೋ, ಸಹಜವಾದ ಸ್ವಭಾವವೋ...?

ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೂ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ನೆಲೆ ಕಾಣುವ ಕನಸು ತುಸು ಅತಿರೇಕವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ಆಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು ಕಾಯಕನಾಥನಿಗೆ.

ಜಂಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಮನೆ ಪೂರ್ಣವಾದೊಡನೆಯೇ ತೋಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿದ. ಮನೆಯ ಹಿಂಬದಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಒಂದು ಹಸಿರು ಉದ್ಯಾನ ತಲೆ ಎತ್ತಿತು. ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನುರಿತ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ದಣಿವೆಂಬುದೇ ಅರಿಯದ